

BUILDING REDEMPTION THROUGH EXILE

מדרשת רחל וחיה - ט' באב תשע"ד

A] TISHA B'AV AS A DAY OF MOURNING

1. אמר רב יהודה אמר רב: כך היה מנהגו של רבי יהודה ברבי אילעאי: ערב תשעה באב מביאין לו פת חרבה במלח, ויושב בין תנור לכיריים, ואוכל, ושותה עליה קיתון של מים, ודומה כמי שמתו מוטל לפניו

תענית ל.

On Tisha B'Av we are meant to feel that the deceased lays before us, awaiting burial. This is before the shiva - before the nechama can really begin. This is especially true of the morning, before chatzot when the mood lifts a little

2. והקורא בתשעה באב אומר ברוך דיין האמת. ויש שמניחין את התורה על הקרקע באסכילות שחורה, ואומרין (איכה ה:טז) נִפְלְאָה עֲטָרַת רֹאשֵׁנוּ, וְקוֹרְעִין וּמְסַפִּידִין כְּאֵדָם שְׁמֹתוֹ מוֹטֵל לִפְנֵינוּ; וַיֵּשׁ שְׁמֹשֵׁנִין אֶת מְקוֹמוֹ, וַיֵּשׁ שְׂיֹרְדִין מִסַּפְסָלֵיהֶן לַמָּטָה, וְכֹלָם מִתְפַּלְשִׁין בְּאֶפֶר. וַאֲיֵן אֹמְרִין שְׁלוֹם זֶה לְזֶה כֹּל הַלַּיְלָה וְכֹל הַיּוֹם, עַד שִׁישְׁלִימוּ הָעַם קִינוּתֵיהֶן

מסכתות קטנות מסכת סופרים פרק יח הלכה ט

Since the dead lays before us, the appropriate response is hesped

3. אמר רב ששת: אגרא דהספדא - דלויי (רש"י דלויי - להרים קול בלשון נכי ועגמת נפש, שיזכו כשומעים)

ברכות ו:

One focus of hesped is to raise the emotions of those listening by showing the incredible loss caused by the the death

4. איבעיא להו: הספידא, יקרא דחיי הוי או יקרא דשכבי הוי? שמע מינה: יקרא דשכבי הווא, שמע מינה

סנהדרין מו:

Another function of hesped is to give honor and respect to the dead. But WHO is the dead lying before us on Tisha B'Av?

5. נִפְלְאָה עֲטָרַת רֹאשֵׁנוּ אֲוִי-נָא לָנוּ כִּי חָטְאוּנוּ

איכה ה:טז

Our grief is caused by our own shortcomings!

6. רשעים שבחיהן קרויין מתים! שנאמר: (דברים י"א) עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים א֥וּ שְׁלֹשָׁה עֵדִים יוֹמֵת הַמֵּת. חַי הוּא! אֵלֹהִים: הַמֵּת מֵעִיקָרָא

ברכות יח.

Reshaim in their lives are called 'dead'. The startling reality is that on Tisha B'Av we are attending the funeral of our own missed opportunities and hearing the hesped! We are feeling the loss brought to the world through our own misdeeds

7. חָטָא חָטְאָה יִירוּשָׁלַם עַל כֵּן לְנִידָה הֵיְתָה

איכה א:ח

Eicha focuses on the sins of Israel

8. אמר רב אשי: שאני אבילות חדשה מאבילות ישנה, ושאיני אבילות דרבים מאבילות דיחיד

יבמות מג:

There is however a major difference between Tisha B'Av and regular mourning. Tisha B'Av is a old aveilut which affects the whole community. As such, it lacks the emotion of regular mourning. This is an opportunity to engage in another focus of the day

B] TISHA B'AV AS A DAY OF TESHUVA

9. יש שם ימים שכל ישראל מתענים בהם מפני הצרות שאירעו בהן כדי לעורר הלבבות ולפתוח דרכי התשובה ויהיה זה זכרון למעשינו הרעים ומעשה אבותינו שהיה כמעשינו עתה עד שגרם להם ולנו אותן הצרות, שבזכרון דברים אלו נשוב להיטיב שנאמר (ויקרא כ"ו) *והתודו את עונם ואת עון אבותם וגו'*

רמב"ם הלכות תעניות פרק ה הלכה א

The focus of Tisha B'Av is also teshuva

10. הַשִּׁבְנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ וְנִשׁוּבָה חֲדָשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם

איכה פרק ה-כא

..... which is echoed in the finale of Megilat Eicha

C] THE PURPOSE OF GALUT

11. מִפְּנֵי חַטָּאֵינוּ גָּלֵינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנִתְרַחֲקוּ מֵעַל אֲדָמָתֵנוּ

סידור תפילת מוסף לחגים

Galut is a response to our own sins and failings

12. לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים, שנאמר (הושע ב-כה) *וְיִזְרְעֶתִיכָה לִי בְּאֶרֶץ*

פסחים פז:

But Chazal also see it as an opportunity to spread our positive influence throughout the non-Jewish world

13.

Ninth Letter

EXILE

ONLY FOR A SHORT TIME was Israel able to attain its ideal, the fulfillment of its mission amidst prosperity. Even Moses, the first leader of the nation, foretold that, once upon God's soil, the children of Israel would forget God. Led astray by the example of the other nations, they would esteem only wealth and pleasures as desirable, and would become oblivious to their mission. There came the time when, even in Israel, the prophet could lament, "As the number of their cities were thy gods, o Judah." It became necessary to take away the abundance of earthly goods, the wealth and the land which had led Israel to stray from its mission. Israel was forced to leave the happy soil which had seduced it from its allegiance to the Most High. Nothing was to be saved except the soul of its existence, the Torah. No other bond of unity was henceforth to exist except "God and its Mission" which are indestructible because they are spiritual concepts. But Israel's mission did not cease with the end of its statehood, for that had been intended only as a means to an end. On the contrary, this destruction itself was a part of Israel's lot, another aspect of Israel's fulfillment of its calling. Israel had been guilty of sins no different from those that had prevailed in the other nations, but that which could be tolerated in other states could not be excused in that of Israel. For Israel's special office was to keep itself pure from all sin and perversity, since *Hashem* was its God.

Destruction and misfortune are therefore no less instructive for Israel than prosperity. Dispersion opened a new, great and widespread field for the fulfillment of its mission. But before the great wanderings of the Jews through the ages and among the nations truly began, God first gathered them once more upon their home soil. There, in their national home, they bound even closer to themselves the Torah which was henceforth to be the sole bond to hold them together. On the very eve of the exile, one branch left the parent tree. This branch had to alienate itself to a certain degree from the latter, in order to bring to the world, which had sunk to the depths of polytheism, violence, immorality and inhumanity, the tidings of the existence of the All-One, of the brotherhood of man and his superiority to the beast, and to teach the nations to cast off the bondage of the worship of wealth and lust. Now the nation was scattered to the four corners of the earth, among all the nations and unto all the regions of the world, in order that, in dispersion, it might fulfill its mission. "Back to the wilderness" says the Prophet.

"Back to the wilderness; pave there the path of the Lord!

*Make smooth in evening gloom a way for our God!
So that, when every valley will be lifted, and hill and mountain are lowered,*

And all the rough ground is smoothed and the ridges made even,

*There will be revealed the glory of the Lord,
And all flesh shall see that the mouth of God has spoken."*

(Isaiah 40:3-5)

And, indeed, Israel accomplished its task better in exile than in the full possession of prosperity. The main purpose of *Galuth* (exile) was to make Israel a better nation. With its own eyes Israel beheld the destruction of the power and splendor which had dazzled it and which it had begun to worship as its gods. Could it then, ever, again adore wealth, power and grandeur as the gods of life? Devoid of power, splendor, bereft of the brilliant show of human grandeur, Israel was upheld by its faithfulness toward the All-One. The spirit and the maintenance of the only treasure which it could rescue, the Torah, kept it alive amidst suffering and agony and enabled it to endure all the blows dealt it by savage fanaticism unleashed.

Other states, everywhere, in all the glory of human power and arrogance, disappeared from the face of the earth, while Israel, though devoid of might and splendor, lived on because of its loyalty to God and His Law. Could Israel, then, refuse to acknowledge the All-One as its God, and to accept His Torah as its sole mission on earth?

And, in truth, it proved that this training had not been in vain. A thousand time delusion armed with violence has opened to Israel a path to the fullness of earthly happiness, if only it would, with but one single word, declare its rejection of God and its disregard of His Torah. But every time Israel would scornfully cast aside this tempting key to an easy life, preferring, rather, to bow its neck to the executioner's blow. It even sacrificed its own scanty measure of happiness, the most precious treasures of life on earth – wives, children, parents, brothers and sisters, life, property, and all the joys of earthly existence. It is written with Israel's heart-blood upon all the pages of history that

there is but One God, and that there are higher and better things for mankind than wealth and pleasure. All of Israel's *Galuth* history is one vast altar upon which it sacrificed all that men desire and love, all for the sake of the acknowledgment of God and His Law.

If, however, in the midst of a world which worships wealth and lust, Israel were to live a tranquil life of righteousness and love; if, while everywhere else the generation of man is rapidly sinking into the depths of sensuality and immorality, Israel's sons and daughters should bloom forth in the splendor of youth, purity and innocence, ah, what a powerful instrument for the good could Israel be! If, though everywhere else avarice, lust and greed should become the motives for human action, every Jew would be a mutely eloquent example and teacher of universal righteousness and universal love; if thus the dispersed of Israel were to show themselves everywhere on earth as the glorious priests of God and pure humanity; if only we were, or would become, that which we should be, if only our lives were a perfect reflection of our Law – what a mighty force we would constitute for steering mankind to the final goal of all human education! This would affect mankind more quietly, but much more forcefully and profoundly than even our tragic record of suffering, powerfully though this latter proclaims the intervention of Providence in human affairs.

When such an ideal and such a mission await us, can we still, dear Benjamin, deplore our fate?

"Keep yourselves pure – o ye that bear the weapons of the Lord!"

Rav S.R. Hirsch - 19 Letters; Letter 9

14. (ה) הַיְרָעִים בְּדַמְעָה בְּרִנָּה יִקְצְרוּ - ... כִּי הַפֶּךְ אֶת "יִשְׂרָאֵל" לִ"יִזְרַעֲאֵל", אֶת "כֶּסֶר עַם אֱ-ל" לִ"זֹרַע אֲלֵכוֹת" כִּזְכִּיאוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל בֵּין הַעַמִּים הַנְּגַלּוֹת. עֲלֵיו הִיָּה לְזַרְעוֹ זֶרַע שֶׁל אֲמֵת כִּי וְשֶׁל תְּעוּדַת הַחַנוּשׁוֹת כִּשְׂדֵה הַעַתִּיד שֶׁל הַחַנוּשׁוֹת

תהלים קכ"ה ופ' רב ש. ר. הירש

Rav Hirsch stresses the role of the Jews in exile as a responsibility to educate and civilize the non-Jewish world

15. רכג. מתוך המעצור של הגלות, שאין רוח ישראל מתפשט בו לפעול פעולותיו בהרבחה, הרי הוא מתעמק יותר ויותר. ומכין הוא בזה כח ואומץ גדול לימי הגאולה ברבים ולפעולותיהם הכללים הגדולות המוזמנים לפניו, למען יהיה כאילן ששרשיו מרובים, שבכל אשר יתרבו סעפותיו לא ינוס ליחו, והכל יתגבר ויעלה מלשד מעינו הנובע ברב עז.

שמונה קבצים של הראי"ה, קובץ ה' רכג

Rav Kook explains that the Galut lays down deep roots from which can grow and blossom the great tree of our redemption. Consider, for example, the development of Torah Shebe'al Peh in Galut. Interestingly, much of Rav Kook's own thought (including this piece and the next) was developed and recorded in Galut

16.

מב. כתחילת היצירה בבנין עולם עדי עד, הולכת היא ההופעה בתולדות בני אדם, שתמציתה מוכר בתולדות ישראל. תרדמה נופלת, ואין הנושאים והנפעלים יודעים את העשוי עמם. צלעות נלקחים ונחתכים, מהם נעשים בנינים מחוטבים, שבאה אחר כך הודאה, זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי. נעשות תנועות, נטיות, הופעות, השכלות, מרירות ותגרות, וכח הטוב והקודש נחלש, וממקור עליון שופעות פעולות, שאין שום דעה מוכרה בגבוליה משיגה את טיבן. וכעבור מועד התרדמה, והיקיצה מגעת, רואים שהעשוי הוא בנין עדי עד. בכללות, הגלות הרי היא התרדמה היותר גדולה וארוכה, היינו כחולמים, וסעיפי התרדמה לפרטיהם רבו מאד בכל תנועות שבראשיתן קמו בבהלה, ועודרו בחילה בחוגים יודעים, ומכאובים רוחניים וגשמיים, פירודים ותגרות, ואחרי כן נתתמצה המדה, ונמצא רכוש חיים חדש, עושה פירות ופירי פירות נחמדים, מזאת החטיבה בעצמה, שלא הוכרה בשעתה, אשר יוכרו למפלאות תמים דעים, מעורר ישנים.

שמונה קבצים של הראי"ה, קובץ ה' מב

Rav Kook here traces the model for Galut to the deep sleep of Adam which lead to the creation of Chava! Our galut is a deep sleep in which cogs and wheels are turning in preparation for the great creative process of redemption

17. (א) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב ה' אֶת-שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים: (ב) אֲזֵי יִמְלֵא שְׁחֹק פִּינֵנוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אֲזֵי יִאֲמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְדִּיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם-אֱלֹהֵי: (ג) הַגְדִּיל יִקְוֶה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ שְׂמֵחִים: (ד) שׁוּבָה יִקְוֶה אֶת-שְׁבוּתוֹ שְׁבִיתָנוּ כְּאֶפְיָקִים בְּנֶגֶב: (ה) הַזֵּרְעִים בְּדַמְעָה בְּרִנָּה יִקְצְרוּ: (ו) הָלֶךְ יִלְךְ וּבָכָה נִשְׂא מִשָּׁף הַזֵּרַע בְּאִיבֹה בְּרִנָּה נִשְׂא אֶלְמֹתָיו:

תהלים פרק קכו

We see Galut as a period of sowing - where the disintegration of the seed is merely a prelude to re-growth

18. דאמר רבי יהושע בן לוי: למה נקרא שמן אנשי כנסת הגדולה - שהחזירו עטרה ליושנה. אתא משה האל הגדל הגבר והנורא, אתא ירמיה ואמר: נכרים מקרקרין בהיכלו, איה נוראותיו? לא אמר נורא. אתא דניאל, אמר: נכרים משתעבדים בבניו, איה גבורותיו? לא אמר גבור. אתו אינהו ואמרו: אדרבה, זו היא גבורת גבורתו שכובש את יצרו, שנותן ארץ אפים לרשעים. ואלו הן נוראותיו - שאלמלא מוראו של הקדוש ברוך הוא היאך אומה אחת יכולה להתקיים בין האומות?

יומא ס"ט:

The messages of exile are themselves testimony to the Yad Hashem in our lives - we just need to recognize them as such

19. אֲתֶכֶם לָקַח ה' וַיּוֹצֵא אֶתְכֶם מִפְּנֵי הַיָּד הַגְּדוֹלָה מִמִּצְרַיִם לְהָיוֹת לָנוּ לְעַם נִחְלָה בְּיָמֵינוּ הַזֵּה:

דברים ז"ב:

20. והנה עפ"י תבין בפסוק ושימו עליו שרי מסים למען ענותו בסבלותם (שמות א"א), שהכוונה לפי"ז שמפרש מה היא הסיבה של השעבוד ההוא, הוא כוונת היוצר כל, למען ענותו שיתחלש ויכנע חיות היצר וישארו מוכנים לקבל אור התורה ולא יעצרו גשם החומר מלקבל התורה, וזה הוא הנרמז למשה בראשית ההתגלות בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים וכו' [שם ג יב], רצ"ל אז תבין הטובה הגדולה אשר נעשה בהעבדות והשעבוד (ויתבאר א"ה בארוכה במקו"א), והנה החולה כשהוא בחליו הנה הרופא משתדל עמו ונותן לו סמים המרים בעל כרחו ושלא בטובתו, וכמשא כבד יכבד הדבר על החולה כי אינו מבין אז למה יתאכזר עליו להשקותו כוס התרעלה כזה, אבל כאשר ישוב לאיתנו ויעמוד על בוריו ויקום ויתהלך בחוץ על משענתו אז יבין למפרע גודל השתדלות הרופא ברחמים וחמלה ואז ישבח ויודה להרופא הנאמן והרחמן, ובוה תתבונן הדבר גם בכאן, הנה בגזירת היוצר הנה במצרים מררו את חיי אבותינו ולא היה מובן להם על מה עשה ה' ככה, עד שעמדו כמעט על בוריים בעת צאתם ממצרים הבינו למפרע הטובה הגדולה מהסמים המרים שהיא למען ביטול והכנעת חומרים והחיות הגס כחיי הבהמיות ושיגו הארת חיי החיים, ולזכר הזה הוא מצות המרור, לזכר הטובה הגדולה אשר פעל עמנו רבון כל המעשים להכניע החיות הבהמיי ולעשות אותנו מוכנים כמלאכי רוח לקבל התורה, והנה הטובה הזאת לא היתה מובנת עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה במצרים, על כן בסיפור השבח בסיפור יציאת מצרים הוא פסח מצה ומרור, וקצרת, ועוד יתבאר יותר א"ה

בני יששכר - ניסן ט"א

Why did the Bnei Yisrael eat Maror as part of the celebration of their redemption on leaving Egypt? The Bnei Yisrachar sees the Maror as a praise for Hashem for the Galut - recognizing that the Galut was an indispensable part of the redemption in so far as it removed so much of the inner spiritual negativity which would have prevented us from receiving the Torah. (This is also why the story of redemption in the Haggada has to start with our pagan past)

21. דהנה סדר הפסח מצה ואח"כ מרור, וכיון שמצה רומז לגאולה ומרור רומז לשעבוד, היה להקדים מרור למצה שהרי השעבוד קדים לגאולה. אבל באמת אדרבה. המרור הוא הגאולה האמיתית, שע"י שמררו חיים נשלם הזמן

צל"ח פסחים קט"ו:

The Nodeh BeYehuda asks why we eat Maror after Matza since the Galut precedes the Geula. He answers that the Maror represents the ultimate Geula, since it precipitated our redemption

22. כבר התבאר לך כי גלות ישראל, עם שהוא חסרון מצד עצמו לישראל, הוא סבה אל הטוב המקווה לנו לבסוף. ועם כי אין הגלות סבה לטוב המקווה בעצם, הוא סבה מכל מקום לטוב, כי כל הויה יוקדם לה העדר, כמו שבארנו כמה פעמים. כמו שיוקדם הלילה לפני היום, וכך יוקדם עולם הזה לפני עולם הבא, ולכך ראוי שיוקדם לפני זה העדר וחסרון הוא הגלות. אבל יותר מזה, כי מצד בחינה אחרת, כי כאשר הוציא אותם מן הגלות, ובוה לקח השם יתברך אותם לו לעם, וקודם זה היו תחת האומות, וכאילו לא היה להם מציאות כלל, כי אין לאחד מציאות כאשר הוא תחת יד אחר. אם כן במה שהם אל השם יתברך כאשר הוציאם מן האומות, בזה נמצאו בפעל, אחר שלא היה להם קודם זה מציאות בפעל כלל, ובוה השם יתברך אמיתת צורתם, ובו יתברך מציאותם של ישראל, ולא היה זה להם אם לא הוציא אותם ...

מהר"ל - נצח ישראל ל'

The Maharal understands the Galut as necessary to enable the Geula to define the Jewish People as a separate unit with its own identity